

Abonamentul:
 Pentru monarhie:
 Pe an 12 cor., $\frac{1}{4}$ an
 6 cor., $\frac{1}{4}$ an 3 cor.
 Pentru străinătate:
 Pe 1 an 18 fr., $\frac{1}{2}$
 an 9 fr., $\frac{1}{4}$ an
 4 fr. 50 cm.
 Fôea apare în fie care
 Sâmbătă.

Unirea

Insertiuni:
 Un șir garmond:
 odată 14 fil., a doua
 oră 12 fil., a treia
 oră 10 fil.
 Tot ce privesce fôia,
 să se adreseze la: Re-
 dactiunea și admini-
 stratiunea „Unirea”
 în
 Blaș.

Fôe bisericescâ-politică.

Anul XIV.

Blaș 6 Februar 1904

Numărul 6.

Cătră P. T. Cetitori!

Din nou rugăm pe On. Abonenți cari sînt încă în restanță cu abonamentele de pe anii trecuți să binevoiescă a le trimite fără amînare, avênd și noi cele mai mari lipsuri.

Administrațiunea.

Reforme școlare.

Ministrul cultelor *Berzeviczy Albert* încă în vorbirea sa program, a promis obstrucționistilor, că la cazul când obstrucția ar înceta, și parlamentul va fi capace de acțiune și muncă, va sci să aducă atari legi și dispozițiuni, prin cari va aduce cu mult mai mari folose magiarisării — ca obstrucționistii prin lupta lor pentru comanda magiară în armată.

A spus adecă — că voiesce să facă reforme radicale pe terenul instrucțiunii, asigurând ast fel în școlile nemagiare, propunerea mai cu succes a limbei magiare.

Se vede că ministrul — vrea să se țină de cuvînt. În săptămîna trecută, a convocat la Budapesta în o anchetă școlară pe toți inspectorii de școlă din patrie, spre a desbata și combina eventualele proiecte de reforme ce vor să se introducă. Ancheta acêsta a ținut mai multe zile, și celea transpirate în presă, despre desbaterile și decursul ei, sînt de atare natură, cât ne pun pe gînduri și ne umplu de seriose îngrijiri, privitor la viitoriul școlilor noastre medii și populare.

Vom arêta aici unele din reformele ce le proiectează noul ministru de culte, ca vèdênd toți marele pericol.

treji și la postul lor să fie cei chemați, întru a apêra independența ori pôte chiar și esistența școlilor noastre.

Privitor la școlile noastre medii ancheta ar proiecta ca limba magiară să se propună cu mai multă strictetă ca până acum. Apoi — pe cum am amintit și în numărul trecut a ziarului nostru — ca, istoria și geografia să se propună în toate școlile medii cu limba de propunere nemagiară, numai unguresce, iar profesorii de aceste studii să fie numiți din partea statului.

În legătură cu acestea se vor regula și plățile profesorilor de la școlile medii confesionale, ca și a celor de la stat — cu ajutor din partea statului, dacă confesiunea susținătoare a școlii respective, nu ar putea ori nu ar vrea să facă salarisarea. În schimb firesce, că statul își va aroga mai mare influință și drept de amestec în afacerile școlilor medii confesionale.

Un spin în ochiul ministrului sînt preparandiile confesionale — cu deosebire a naționalităților. Tînta lui ar fi deci statificarea lor. Dar și până ce lucrul acesta s'ar puté duce în îndeplinire, pe viitor inspectorii școlari vor avea stricta îndrumare, de a nu da diplomă de învățator numai la atari indiviți, cari sciū vorbi unguresce. Acei învățatori, cari în decurs de cinci ani nu-și vor însuși limba magiară să fie amovați din post și înlocuiți cu alții.

Cu ocaziunea examenelor de calificatiune, dacă inspectorul s'ar convinge că instrucțiunea în istorie, geografie și constituția patriei nu se face în spirit patriotic, are dreptul de a suspenda continuarea examenului, și de a face ministrului raport telegrafic.

Prin acestea dispozițiuni nădăjduese pionerii magiarisării, că vor cresce și

învătători nemaghiari, așa ca și acestia să se angajeze în serviciul magiarisării.

Atacul principal înse, vrea ministrul să-l îndrepte în contra școlilor populare. Massa poporului ar vrea ministrul să o magiariseze.

În scopul acesta s'a proiectat înmulțirea posturilor de inspectorii școlari, și absolvarea lor de la munca de birou, ca ast fel pe an să pôtă face cel puțin o sută de visitațiuni pe la școlile populare din districtul lor, și acelea în cari se vor convinge că în limba maghiară nu se face progres de ajuns, să le închidă. Propunerea limbei magiare, pe viitor în școlile populare nemaghiare se va înaspri.

Se proiectează și regularea salariilor învățătorilor confesionali. În legătură cu acêsta ar fi conscrierea tuturor fondurilor din cari sînt susținute școlile confesionale — și declararea prin lege, că poporul nu pôte fi silit a contribui la susținerea școlii confesionale, numai 5% după dare, ca și la susținerea școlilor de stat. Comuna aceea care-și sustine școlă din repartitie numai dacă contribuția de 5% nu ar fi suficientă pentru susținerea școlii, va avea să primescă întregirea de la stat. Salariile învățătoresci să se solvescă exclusiv în bani, și să se scotă cu darea, solvindu-se de la perceptorat. Ajutor de stat să pôtă cere și învățătorii fără de invoirea senatului școlastic.

Acestea au fost chestiunile mai însemnate, desbătute în ancheta școlară convocată de ministrul *Berzeviczy*, și în acest spirit vor fi lucrate nouë reforme școlare, ce are de gînd să le presinte dietei, noul ministru de culte.

Cine nu vede, că acestea sînt îndreptate exclusiv în potriua școlilor naționalităților, special în contra școlilor românesci?

Cumpărați

Cumpărați

Calendariul Unirei pe anul 1904.

Cu un frumos calendar de părete.

Prețul 50 fil. plus 10 fil. porto.

Noi sîntem cei sîraci, noi sîntem aceia, cari din tîotă sîracia jertfim și ne susținem scîolele, și acum ministrul vrea, ca prin lege sî ne silîscă, ca nici jertfe sî nu putem aduce pentru scîolele nîstre. Întru cît vor ajunge a fi puse în practică și cum vor fi în adevîr reformele ministrului Berzeviczy, nu putem sci positiv.

Desbaterile anchetei scolare inșe ne-au arîtat direcția și spiritul lor. Pericolul e mare și autoritățile nîstre bisericesci, vor avea sî pîrte o luptă grea întru apîrerea caracterului național și confesional a scîolelor nîstre medii și populare.



1897. 1898. 1899.

Unirea Romînilor macedonenî cu biserica romană.

Am zis în precedentul meu articol, cî agenții grecismului și slavismului au luptat și luptă necontentit spre ducerea la îndeplinire a visului lor de a nimici Imperiul Otoman. — Spre susținerea acestor dovedî, mî voiî încerca a releva mai întîiîu atitudinea grecilor față de acest Imperiî ingăduitor, cîci dintre tîote popîrele crescine din Imperiî, singurî ei au sciut sî se insinueze și exploateze buna credință a puternicilor zilei, dobîndînd mari avantagii în detrimentul celor alalte naționalități.

Dacî rîsfoim puțîn istoria asupra trecutului, vom constata cum grecii acîstă rasă de adunîtură de mercenari, cîci drept vorbind și fîră patimă, elementul curat elen

astîzi nu figurîzî în acest minuscul stat, acîsta nu o spun numai eu, ci au dovedit și susțînut persîne sus puse și cu cultură vastă, au contribuit mult la desființarea Imperiului Roman de rîsarit și a regatului nostru Romîno-Bulgar prin aducerea Turcilor în Europa de cîtră Împîratul bizantin Paleologu.

Acîstă rasă, detestată de toți, prin firea ei, fiind cormupătore, infidelă față de aliații și vecinî sîi și plină de vicieșug, la început respînsă cu desîvîrșire în treburile statului Roman, s'a întrodus pe furîș în conducerea statului Roman ci ca un cariî a început pe nesimțite a rîde din temelii organismul statului Roman de rîsarit, aducîndu-l ruina și desbinarea politico-religiîsă, iar în locul lui au înființat așă zîsul Imperiî Bizantin, care în ciuda lor n'a avut durata așă de lungă.

Cu venirea Turcilor în Europa și constituirea statului turcesc pe ruinele domniei bizantine, trufia grecîscă s'a stîns cu desîvîrșire; iar elita lor, rîspîndită prin țările crescine, n'a încetat a lucra pe tîcutele ca șobolanii pentru ruina Imperiului turcesc și reintemeierea domniei bizantine. — De la cucerirea Constantinopolului (1453) și pîna la începutul secolului al XIX, Imperiul turcesc deși a reputat numeroșe rîsbîie cu diferite popîre, totuși nu s'a atîns de instituțiunile religiîse și culturale ale grecilor, nici n'a retras prerogativele acordate în stat Patriarchiei de cîtră marinosul Sultan Mohamed II și succesoriî lui.

În intervalul acesta de timp, comunitatea crescînă din Imperiî își perdu cu desîvîrșire noțiunea de individualitate națională și tîote popîrele crescine, compuse din Romîni, Bulgari, Sîrbi și Albanezi au fost recunoscute de la început de cîtră autori-

tîțile imperiale, ca fîcînd parte numai dintr'o singură națiune denumită în idiomul turcesc sub numele de „Urum mileti,” împrumutat probabil de la *ρωμαϊκὸν ἔθνος* (națiunea romană), cîci și grecii pîna acum 50—60 de ani nu se numiau între ei Ἕλληνας ca astîzi ci ρωμαῖος; iar la școlă ziceau: *μανθάνομεν τὴν ρωμαϊκὴν γλῶσσαν*, în loc de: *τὴν ἑλληνικὴν γλῶσσαν*. — De aci a provenit marea confusiune printre autoritățile turcesci în zilele nîstre, cînd Romîniî, Bulgarii și Albanezii au început a-și revendica drepturile lor naționale, usurpate de autoritatea bisericîscă grecă din Fanar.

Funcționarii turci, neobișnuiți încî cu ideea acîsta de deosebire printre naționalitățîi nu puteau face distincțiune între Romîni, Grec, Bulgar, Sîrb și Albanez; și ca culme de ignoranța unora dintre ei, erau respînsede multe ori pretențiunile lor drepte prin espresiunea vulgară: „Vlah mileti, Bulgar mileti, Urum mileti epsini bir boc.”

Cu chipul acesta, fruntașilor Romîni și Bulgari le-a trebuit sî useze forțe intelectuale spre a-î face pe acei funcționari ignoranți sî înțelîgă, cî este o mare deosebire între Urum mileti, Vlah mileti și Bulgar mileti. Decî ideea de Grec, Bulgar, Romîni etc. pîna la jumîtatea secolului trecut era cu desîvîrșire necunoscută de Turci, de la cari Grecii profitară mult de acîsta ignoranță. — Era evident, cî acîstă idee sî le para Turcilor cam curiosă și periculîsă chiar; de îre ce de la venirea lor în Europa nu se ivise vre-o neînțelegere sau reclamațiune din partea creștinilor în contra autoritățîi bisericesci din Fanar, cari pîna la acîstă dată recunoscău ca cap bisericesc pe Patriarcul din Constantinopol și se instruiaî ca vaî de lume în limba grecîscă.

FEUILLETON.

La aniversarea a șase-zecea

DE

Carmen-Sylva

Zîna mea a început încî de cu nîpte și lată cum: Am fost la reprezentația *Regelui Lear*, cea mai minunată din piesele lui Shakespeare. La dramele lui Shakespeare, ca și la quartetele lui Beethoven: tot de-a una partea de la urmă, e mai frumoșă. Așă se fîcu cî reprezentația se sfîrși abia la 1 nîptea; cîci aci, în Bucureșci teatrul începe la 9. Venî jumîtate mîrtă acasă, atît de mare mi-a fost impresia; dar, înainte de a deschide ușa atelierului auđîi muzică din trînsul. M'am oprit locul. Zîna mea o uitasem cu desîvîrșire. Rîsuna muzica dulce a unui automat. Cum intrai, aflat totul luminat: miros de flori mî timpînă și, printre flori, pisica mea cu panglice roșe și flori, cu mutră de sîrbătore, dîndu-și cu totul samă de însămîntatea împrejurarei. Și pe masă darurile de acasă! Îmi și venîrî lacrimi în ochi; cîci nici o dată nu vor mai venî darurile, ce altă dată mi le trimetea mama! Da, se gîndiseră sî-mî trîmîtă un calendar, cum îmi trimetea în tot de una ea. Nu era scris nici un cuvît în el și totu-și a trebuit sî-l deschîd, dupî obîcînuința veche; cîci pe acest calendar îl luam altă dată, mai întîiîu, pentru cî avea în el o maximă și o urare pentru

tot anul. Mai erau pe masă pantoflorî brodați de copîiî asiului Orto, înfîințat de mama în amîntirea reposatului meu frate și în care se creșe la un loc orfanî și surdo-muți; și mai erau și tot felul de lucruri de mîna fîcute de fîinți îubîtore. Eu treceam de la o surprînsă dragă la alta; nu vedeam însă pe nîme, pîna cînd de-o dată fetița cameristă îeși ridînd de sub masa, sub care stîtuse un ceas și jumîtate pentru a nu pierde clipa sosirei mele și a pune automatul muzical în mișcare. Își îchîpuseră, cî nu-mî voiî amînti de zîna nacerii mele, care începuse. Acum nu voiam sî mî mai duc în camera de culcare! Cîci, cînd vin atît de tîrziu, dorm pe divanul din atelier pentru a nu tulbura Regelul somnului cel dîntîiîu atît de prețîos, dupî ce tîotă zîna pîna la miezul nîpței a lucrat. Așă dar nu avea a face cînd mî voiî culca. Mai stîtuî deci multă vreme cu pisicuța și întorceam mereu automatul muzical, pentru a nu strîca aranjarea! Și cînd în sfîrșit m'am culcat, a trebuit sî cetesc multă vreme, pentru a putî sî adorm. Era prea frumoș. Și n'a mai fost așă nici odată. De obiceiî gîseam lucrurile de acasă la sculare, la cînel sau la patru, dară nu la unul dupî miezul nîpței! Ce-î drept era și a șase-zecea aniversare! De patru-zece de ani îmi ziceam cî trebuia sî fie ceva deosebit! De aceea a și trebuit sî începî la unul nîptea!

*

Cînd l-am sculat pe Rege, am început sî-mî mulțamesc din nou pentru splendidul dar ce-mî fîcuse și care sosise cu cîteva zile înaînte: un pianî Bechstein. Acest clavîr de concert fusese sîfîntît de Emil

Sauer și sunase dumnezeesce, de aceea am mulțanît și mai mult și am gîsit cî era prea mare darul. Regele însă a rîs semnîfîcîtiv și a zîs cî de sigur darul e de ajuns. Cînd am venit apoi la dejun, se întelege cu întîrziere, pentru cî a trebuit sî mai miros tîote florile și sî întore automatul și pentru cî pisicul ad trebuit sa se mai jîce cu fundele de panglică și cu fetele vesele — am mai gîsit un dar: un tablîu minunat de frumos de contele Courten, pe care regele l'a compîrat pentru mine la Mînchen! Și cînd mi l'a dat Regele mi-a zîs: „Uîtîte, îți dîrînesc visul tîu!” Tablîul e: „În sala strîmoșilor!” O figură de fată tînîră, în toaletă de bal, stî pierdîntă în vise sub lumina puternică de îampă, pe cînd îndîrîtul ei galeria se pierde în lumina îunei; iar în semi-obscur apare spirîtul unui cavalîr, strîvîcîdu, spre fund, dar totu-și se vede bine, și o urmîresce cu ochi îubîtori și serioși. E un tablîu poetic în tîotă puterea cuvîntului! Dar nici visul meu n'a fost mai puțîn poetic! La 8 Octombrie 1869 am visat cî mî ațiam în palatul nostru din Newwed, pe Rin, și cî palatul era în flacări. Alergat în sala mare din mijloc, care trece prin dîne etaje și care e tîotă în ștuc și cu reliefuri, și plîngem cî sala se va dîrîma! De odată sosese, pe seară, cîtare, un cavalîr cu zale de argînt, pe un armîsar negru; se opresce în mijlocul salei, unde flacările se îgînceau rîșîî în arăura, descalecî se apropie de mine și-mî întînde mîna! Și cavalîrul avea o barba negră! M'au necîjit mult cu acest vis, de îre ce ziceam mereu, cî eu voiî sî mî mîrit, iar fîce însîmnă nuntă. Și apoi cavalîrul! Dar opt zile dupî acesta, la

1897. 1898. 1899.

1897. 1898. 1899.

Cam de la 1821, data primei mișcări a eteriei grecesci, vedem, că acțiunea grecilor începe a se manifesta pe față și a da mult de lucru Turcilor și în urma evenimentelor desfășurate pe atunci, prin sprijinul unei puteri mari au putut realiza formarea statului lor. — De atunci începe un curent ostil între populațiunea creștină și mahometană. Acest curent era alimentat atât din partea statului grecesc, cât și din partea Patriarhiei din Constantinopol, care sub masca ipocrisiei a început a împuna provinciile turcesci cu o mulțime de Mitropolii, Episcopii, Protosinghelii etc. cari departe de a fi reprezentanții bisericii Mântuitorului nostru Isus Christos, dinșii au devenit asupritorii creștinilor, fiind agenți ai elenismului și turburătorii ordinii publice.

În interval de câte-va decenii, grecii încurajați de izbânda realizată, au săpat mereu temelii statului turcesc pentru a încorpora provinciile turcesci. — Pentru acest scop au făcut mari sacrificii bănești. — De multe ori instigațiunile lor au fost descoperite de autorități și înăbușite, totuși ei n'au încetat și nu încetază încă.

Tocmai, când se credea stăpâni pe situațiune, la anul 1860 cade ca o bombă pentru ei redeșteptarea Bulgarilor și Românilor, care le-a stingherit aproape cu deservire scopul lor infernal, iar Turcii au început să pricépa viclesugul lor grecesc.

Furia lor a ajuns la paroxism.

Cine nu cunoșce persecuțiunile îndurate de Bulgari și Români din partea agenților elenismului și de reprezentanții bisericii lor? Voi relata aci pe scurt persecuțiunile ce au îndurat Bulgarii și în urmă voi relata mișcarea culturală a Românilor.

Elementul bulgăresc, adăpat de sentimentul național, a început cam pe la 1860

a scutura jugul fanariot, care de atâtea secole n'a căutat să-l lumineze sufletul, ci pe cât s'a putut a-l ține într-o ignoranță completă. — Spre a înăbuși curentul de redeșteptare al Bulgarilor, emisarii elenismului în frunte cu falșa Patriarhie au usat cele mai mărsave mijloce în contra lor, denunțându-i pe de o parte autorităților turcesci pe toți luptătorii cauzei bulgăresci ca periculoși siguranței statului, iar pe de alta predicând prin biserici și anatematizând pe toți aceia, cari îmbrățișează cauza bulgărescă.

Autoritățile turcesci, instigate de prelații și agenții greci, au organizat o gonă teribilă în contra Bulgarilor; pe unii asasinându-i, pe alții exilându-i în Asia.

Printre numeroasele victime citez aci pe fruntașii bulgari din orașul Ochrida: Zafir Bele, Sapungiu, Ghiurce exilați; iar Jonce Paunce scăpând cu viața la Sofia a avut nenorocirea să i-se incendieze casa și totă averea i-s'a confiscat de stat.

Dacă ar ceti cine va istoria redeșteptării naționale a Bulgarilor din Macedonia de la 1860 în coce, va constata până la ce grad de mărsăvenie au ajuns prelații greci, împreună cu agenții elenismului.

Cu toate persecuțiunile îndurate din partea falșilor apostoli ai lui Christos, sentimentul național al Bulgarilor s'a dezvoltat și în scurt timp au alungat din biserici și școli limba grecă; iar clerul s'a emancipat de Patriarhie, înființând la Constantinopol un exarhat, pe care grecii îl considera de schismatic.

Un Român Macedonén.

(va urma).

Preponderanța creștinismului.

În revista catolică „Egyházi Közlöny“ din Budapesta sub titlul de mai sus, aflăm un articol remarcabil semnat de Dr. Hanny Ferencz pe care îl comunicăm cetitorilor nostri în traducere liberă:

Astăzi, când direcțiunile științifice și organizațiunile politice nu se mai îndestulează cu cercul strimt, ce îl pot ocupa în lăuntrul unei țări sau în mijlocul unei națiuni, ci cerca a câștiga adepti în țările și la națiunile vecine și întregin legături continue între membrii și partizanii săi din cele mai depărtate locuri; nu i-se poate aserie de vină nici bisericii catolice, dacă poartă evidentă despre numărul filor sei reslații pe întregă suprafața pământului și dacă din numărul lor, care zi de zi crește, și mai ales din numărul total al creștinilor face deducțiuni, că păgânismul și-a pierdut preponderanța și e în descreștere continuă atât în Asia cât și în Africa.

În revista germană „Stimmen aus Maria-Lach“ anul trecut a apărut un articol scris de Iesnitul Krose, care face o statistică generală, a diferitelor religii. În timpul din urmă a apărut în *Civiltă Catolica* din Roma (numărul de la 16 Ianuar a. c.) un articol despre tendințele de înaintare a Rusiei și Angliei spre Tibet, și autorul articolului își exprimă bucuria, că până ce Rusia înainteză în nordul și mijlocul Asiei (Manduria și Turchestan), până atunci Anglia și Franța țin ocupate părțile ei sudice, ba Anglia înainteză deja spre Tibet, în cât nu preste multă vreme Asia întregă va fi deschisă creștinismului.

cinci-spre-zece Octomvrie, eram logodită! Și când, anul de zile după acesta, am venit pentru întâia dată la Sigmaringen, în sala armelor, am exclamat: „Uite colo cavalerul meu!“

A fost foarte galant din partea Regelui a-mi aminti atât de iubitor de minunatul vis. Se vede că e cavaler! Nu-i așa?

*

Coșniile de flori începuseră să umplă odăea! Cu încetul s'au adunat cinci zeci — o splendoré! Au adus vase, donițe, putini, pentru ca splendidele flori să rămâie în viață! Sala mea de muzică arată ca o poezie, frumoasă ca nici odată! Alta dată găseai trei, patru buchețele sărăcăcioase în Bu-nreșei, acum te-ai putea crede transportat la Nizza! Cel mai frumos liliac în ghiveciuri, clonorei și garoafe. — De s'ar putea pluta așa ceva! Munti de telegrame sosiră nici nu le-am putut deschide pe toate! De scrisori și poezii nici nu pot vorbi; căci am atâtea maldare înainte-mi, că trebuie multe zile pentru a le deschide.

Nici nu pot povesti totul! E mult, prea mult! Asemenea dimineața a unei zile de naștere rămâne pentru totdeauna! Nu poate trece! Florile acestea nu vestejesc nici odată! Nu era totul ca de obicei. Tot de una am un stol de copii și nepoții aceora cari mă încunjură, de trei-zece de ani; dară aceștia fuseseră de astă dată cu două zile mai înainte pentru a asculta pe minunatul violonist Florizel de Reuter. Acest băiat dumnezeesc ne-a încântat pe toți și lui li datorăm că sara Crăciunului german a fost pentru mine o sărbătoare minunată. I-am făcut un pomșor, de ore-ce plânsese

că nu va avea Crăciun! Căci marele muzicant e copilăș de un-spre-zece ani! Miti-telul mi-se aruncă în brațe și-mi cuprinse gâtul și asta mi-a făcut atât de bine! Și apoi s'a așezat la orgă și a improvisat fugi... și suite și s'a jucat iar cu jucăriile și iar a făcut muzică!

Dar dimineața n'a trecut încă; au mai venit și ministrii. Și d-l Sturdza mi-a ținut o cuvântare minunată, care m'a mișcat cu atât mai mult cu cât îl cunosc de cinci-zece de ani. Ca fetiță de opt până la zece ani, eram la Bonn și atunci Sturdza era student și venea mult la părinții mei cari se interesau mult de tinerul român cu ardere în iubire de patrie. Apoi a venit totă casa, toți cu neamurate flori, și la al doilea dejun au venit priințul și nepotul nostru Carol, fără prințesa care nu se întorsese încă din Coburg cu cei alaiți copii. Regele a voit ca nepotul Carol să bea în sănătatea mea. El însă s'a iprosit tare și foarte încurcat șopti: „În sănătatea ta!“; cu atât mai puternic înse cinea paharul.

*

După amiază am avut, de la cinci până la șapte și jumătate, o ședință a societății mele de ajutor, a uneia din forțe multe! Societatea acesta cântă pe cei mai săraci și le dă lemne. Afară de acesta am elădit asil. În care primim pe bătrâni și pe orbi. Avem până acum șase-zece și nici nu l'am înangnat încă solemn! Ședința fu cu atât mai frumoasă, cu cât erau multe lucruri bune de relatat și multe lucruri mai bune încă de hotărât și tote dămnele putură să se bucure cu mine de florile ce mi-au dăruit și să vadă cât de eu îngrijire

le țineam pentru a le avea că mai mult în viață. Era o încheere frumoasă a unei zile frumoșe!

De astă dată mâncăram singuri, eu și Regele. Sint prea obosită și cant, când pot, să-mi asigur liniștea. De alt-feri mâncăam ziua de obicei cu totă casa noastră. Dar după ședință am fost obosită. Nu trebuie să se uite că ziua începuse de la unul noaptea! În loc de a mă culca înse, pe dată, ceea ce ar fi fost cu minte, am pus să se aprindă iarăși lumina electrică în camera mea, și am chemat pe toate servitorele, cari au fost primele; acum voiam să fie și cele din urmă. Priintru dânsese să așă copii din asilul Otto și aceștia se bucurară de splendoréa florilor și de pantoforii împlețiți; căci eu nu port alții... Și a trebuit să le explic tabloul! La urmă veniră pisicuțele, cari voiau să mă serbeze puțin, și apoi am mai deschis scrisori și telegrame până când n'am mai putut de oboselă și a trebuit să mă culc! Acesta a fost aniversarea a șase-zece, în vederea căreia o patru-zece de ani mă bucur! Cei drept n'am crezut că mâini iubitor mi-o vor înfrunșeta astă a! Atunci mă gândeam numai la pacea mare care locuesce sub pământ, dacă nu și la dragostea mare a unei vieți întregi la bogata recoltă după mult arat și sâmbnat și cultivat și muncit!

Asemenea prilej nu e mai trist prin faptul că te face să te primblă prin cîmpitul inimei tale și că sâmbni flori pe el! Cu asta m'am obișnuit val, din tineret! Tinerețea mea a fost o despărțire neîntreruptă de cei mai iubiți, de atâtea fete tinere și drăguțe, așa că am aproape mai multe amice sub pământ de cât pe el. Cum a fost mai târziu

Trecutul se repeșese, în ordine întorsă. Odinioară popoarele Asiei au inundat spre Europa și au nimicuit imperiul roman, dar apoi și-au plecat grumazii sub jugul blând al creștinismului. Iar acum popoarele Europei străbat spre inima Asiei, a aceluși continent care adăpostese mai bine de jumătate din întreaga populație a pământului (810 milioane din 1537 milioane) din carea parte covârșitoare sînt necreștinii (780 $\frac{1}{2}$ milioane). Autorul articolului din *Civiltà* nu ascunde adevărul trist că cuceritorii europeni duc și multă corupțiune între păgâni, dar se mîngăie cu aceea, că misionarii și călugăritele catolice prin viața lor sfîntă și abnegațiunea lor eroică, și unde e de lipsă, prin martiriul lor, contrabalansază răul și câștigă multe inimi păgâne pentru biserica lui Christos. Nu negă nici meritul schismaticilor și al protestanților fiind de părerea că tot mai bun e un schismatic s'au protestant credincios de cât un păgân.

Tonul acesta conciliant al catolicismului nu e lucru neobișnuit nici la noi acasă în Europa, iar în coloniile de la capătul secolului al XIX e lucru de toate zilele, pentru că misionarii diferitelor biserici creștine stau sub scutul marilor puteri europene. În cât de multe ori și terenul de activitate le este designat din partea puterii care are supremația în respectiva provincie sau țară. Pentru convertirea păgânilor ar fi avantajos, ca fie care biserică să nu trimită misionarii de cât în acele provincii s'au ținuturi păgâne, unde nu sînt misionarii de al altor biserici sau și dacă sînt, dar nu pot lucra cu rezultat.

De altă parte în străinătate simpatia sectelor creștine față de catolicism e în creștere și poate nu e departe timpul, când poporul mai credincios al diferitelor secte

protestantice (luterani, calvini, anglicani, scandinavii metodisti, baptisti scl.) se va reîntorci la catolicism. Un corespondent din America a revistei „Civiltà” raportează că revista lunară *Angelus* a anglicanilor din *Chicago* în numărul din Novembre a. tr. din incidentul alungării călugărilor din Franța scrie: „Bisericele catolice în tot locul sînt pline, pe cînd protestantismul și-a pierdut influința asupra sufletelor. Perderea catolicilor încă nu e câștig pentru protestantism. Atît în Europa cît și la noi nu protestantismul sau catolicismul e persecutat, ci creștinismul. Cel ce stă în inima al catolicilor în Europa, aceia sînt inima și lui Isus Christos și evangheliei sale. Cine negă adevărul acesta, acela studieze ceștiunea religioasă în Franța și se va convinge, că adevărul îl grăesc.”

Un alt semn îmbucurător e manifestul episcopilor anglicani, în congresul ținut în Washington în Octombrie 1903. În care manifest întind catolicilor mîna de împăcare. Schimbarea acestă de sentiment în mijlocul rasei anglo-saxone dată de la mijlocul secolului XIX și de atunci tot crește. Semne de schimbare se arată și în Anglia. Așa spre es. cea mai respinsă revistă săptămînală ilustrată „Graphic” în numărul prim al anului curent în vre-o dorî locuri amintesc de catolici. Anume în locul prim comunică fotografia noii catedrale catolice din London, iar în locul al doilea portretul și biografia noului arhiepiscop catolic de Westminster *Tr. Bourne*, (întronizat la 29 Decembrie 1903). Ce progres din 1850 până în 1904! În 1850, cînd Papa Pîu IX a restaurat hierarchia catolică în Anglia (12 episcopate și arhiepiscopatul din Westminster) strada și presa rîsună de *No popery* (nu ne trebuie popism), și la 1851 s'a oprit

prin lege purtarea talarului și denumirea episcopatelor catolice după numele orașelor engleze. Legea acestă abia preste 20 ani a abrogat-o Gladstone. Și tot la 50 ani de la restaurarea hierarchiei, arhiepiscopul din Westminster e înșirat între fruntașii vieții publice. Firesco aș și fost figuri mari primii arhiepiscopi: Wisemann († 1865), Manning († 1892), Vaughan († 1903).

Încă cei mai străini sînt protestanții Germaniei dar în timpul din urmă și aici se observă puțină apropiere mai ales pe terenul științific. Altă dată, cînd am vorbit despre activitatea literară a profesorilor berlinesi *Harnack* și *Paulsen*, am indicat și semnele de apropiere.

Simpatia și chiar și antipatia, ce o manifestă față de catolicism națiunile protestante mai mari îndreptă atențiunea și interesarea națiunilor mai mici asupra bisericii catolice. Aceia-și rezultat îl au și violențele puterii de stat asupra bisericii catolice (spre es. în Franța și Rusia), mai departe agitațiunea sistematică a socialismului, care amenință să ajungă factor internațional.

Ast fel pretutindena se poate observa progres în favoarea creștinismului atît în Asia și Africa, continente locuite în preponderanță de păgâni, cît și în Europa și America (aici sînt 71 milioane de catolici, 62 $\frac{1}{2}$ milioane de protestanți, 1 milion de jidani și 9 milioane de păgâni) și în Australia (aici sînt 1 milion de catolici, 3 milioane de protestanți și 750 mil de păgâni).

Învățații păgâni nu se poate să nu admire puterea de viață a creștinismului, care și după 19 veacuri tot tiner și plin de vigoare e. Iar învățații creștini necatolici studiînd vor fi siliți a recunoaște, că biserica catolică în decurs de 19 veacuri nu s'a schimbat nici cu un fir de păr în ce privește esența ei și că nici astăzi nu și-a pierdut influința asupra vieții sociale și de stat, și că nu a încetat să se lătească geografice și să recâștige pozițiile pierdute (Anglia, Germania).

E de mare moment din punct de vedere nu numai creștin ci și catolic, că teritoriile locuite de păgâni încetul pe încetul ajung în mîinile marilor puteri europene și că ast fel se deschid înaintea civilizațiunii creștine. După auctorul articolului din *Civiltà* la finea secolului XVI din întreg pămîntul locuit numai 3 $\frac{1}{2}$ milioane de miliori pătrate erau în puterea națiunilor creștine, iar 45 $\frac{1}{2}$ milioane sub domnitori necreștini, pe cînd astăzi deja 40 $\frac{1}{2}$ milioane de miliori pătrate sînt sub domnia națiunilor creștine. Cu totul 963 milioane de oameni sînt sub domnitori creștini, iar 560 milioane sînt necreștini atîrnători de la domnitori necreștini, dintre cari 110—120 milioane e vin pe Africa, iar celealalte 440—450 milioane pe Europa și Asia, mai ales pe China, care are 235 milioane adepți de a lui Confucius, 105 milioane budhiști, 32 milioane tavi și 20 milioane mohamedani.

Dintre bisericile creștine catolicismul are mai mulți credincioși, ba și singuraticile religiuni păgâne încă aș mai puțin adepți de cât biserica catolică. Încreștinarea Asiei și mai ales a Chinei și a Tibetului va hotări raportul între credincioșii bisericii catolice și a celor alalte biserice creștine.

alt-fel! Dară învățasem din breviarul pentru profani al lui Schefer, pe din afară, minunatele lui versuri: „Cine nu poate trăi cu cei pe cari îi iubesc, atunci cînd sînt departe, ba chiar morți — aceia l-a pierdut cu desăvîrșire!” Ar fi trist, dacă morții ar fi pierduți pentru noi; căci atunci n'ar fi trăit nici odată! Atunci viața ar fi pustie și golă, ea, care ar trebui să fie atît de bogată, atît de bogată, ca fie-care euvint, fie-ce privire bună pe cari le-a primit întrînsa! Nu mă simt mai săracă pentru că scumpele brațe nu mă mai cupriad și vocele iubite nu-mi mai rîsună, ci mulțămesc în toate zilele lui Dumnezeu că le am pentru vecie, cel puțin pentru aceea vecie, pe care ne-o putem închipui!

Dor nimic nu pier! Totul durază cîtă vreme creierul nostru le poate păstra! Viața e mult mai bogată, de cât și-ai închipuit în tinerețe și cuprinde atîtea surprinderi și greutăți, cari după ce au trecut, ar pute fi numărate sau se numără chiar printre cele frumoase. Nici nu pot înțelege cum se poate vorbi de trecut! Totul e prezent! Totul e de față, totul aproape! Cinci-zece de ani nu sînt nimic! Dacă te gîndesc cu încordare la trecut, și-se pare că nu e la mijloc nici un ceas și că ești încă același ca la vârsta de trei ani! Nici cusururile măcar nu ți le schimbă, ci cauți numai să le faci de suferit pentru cei alalți; dar ele există mereu și cer să fie combătute!

*

Dară nici la alții nu trebuie să niți, cum nu niți nici la tine, că cusururile cele mai multe sînt numai reversul, sau chiar numai exagerarea unei calități și dacă

nu iubesc pe oameni cu greșele lor, nu-i iubesc de loc! Ași dori să pot trimite tuturor celor, cari mi-au trimis scrisori, poștii și telegrame atît de dragi, tot parfumul de flori, care umple camera și inima mea! Ca valuri mari așa vin din totă lumea, în cuvinte pline de iubire, spre mine; și tăcuta mea chilie e luminată și călduroasă și reflectă tot ce luminează în ea și repetă în eco tot ce s'a cîntat aici!

Mii de mulțumiri tuturor celor de aproape și de departe! Mii de mulțumiri că toți s'au îngrijit a înfrumuseța, cu mult peste așteptările mele, renumita aniversare a șase-zecea! Dumnezeu mi-a dăruit o fantasmă frumoasă și rodnică, dară am găsit în tot de una că realitatea întrece fantasia!

Din cea mai fragedă tinerețe m'am bucurat de zina acestă și de acum voiș avea această bucurie pînă în ceasul morții!

Ore acestă nu e destulă fericire?

(„Gazeta Sătenului.”)



Picuri...

Picuri ce cad în mare
De pe necuprinsul cer,
Cu a mării apă 'ntînsă
Se amestecă și per...
Tot așa și-n viața noastră
Se eufundă și dispar:
Picuri de fericire
În o mare de amar!!

(din volumul „Cîntece” de Emil Sabo.)

Civiltă își termină articolul cu cuvintele: Bine! petrunda dară puternica Anglia în Tiber. Deschidă comunicației teritorele aceste necălate de pieior străin împiănate crucea lui Christos pe vîlful cetății miste-riose a budhismului, facă cu putință să se potă predica evangelia în țara acēsta pînă acuma hermetice închisă dinaintea invēță-țurilor crestine. Dacă Anglia va face acēsta, își va cāstiga merite pentru civilizațiune, cultură și pentru religiunea adevērată.

REVISTE.

Roma. Fericitul *Leo XIII* — de-mi adue bine aminte — dōr în 9 rinduri și-a cetit mōrtea, le era tare drag francmasonilor și liberalilor, cari ar fi voit să-l vadă mort, ca veđi dōmne să-l preamārēscă. Sfinția Sa *Pia X* încă incepe a le fi drag multora, căci încep a se ocupa cu el, a se îngrija de sănătatea lui. În timpul din urmă spuneau gazetele, că e bolnav, căci aerul Vaticanului și ocupațiunile celea multe nu îi sint spre bine. Adecă dumnealor așa ar vrea să fie, dar spre bucuria noastră nu e așa. E sēnătos, se scōlă tare de diminetă, face liturgia și deja la 10 ore primesce în audiență.

Francia. La timpul seū am avi-sat pe cetitorii nostri despre statua ridicată lui *Renan* în Tréguier, i-am informat și despre modul, cum a fost ea primită de Bretoni. Acestia indignāndu-se, că lui *Renan* i-s'a ridicat statua într'un ținut, care e fala catolicismului frances, au horărit, ca vis-a-vis cu statua vor ridica o cruce maiestosă. Acum crucea e gata, e înaltă de 12 m. și e făcută din granit roșu. Din jos de pieiōrele crucifixului se află inscripția: *Vicisti Galileae!* vorba lui *Iulian Apos-tatul*. Pe cānd *Renan* e făcut bētrān blusat, gārbovit, *Christos* se înaltă maiestos, și par'că i-se umple inima de bucurie, cānd vede cuvintele scrise pe soclu: *Nōnē nu ne pasă de trādători, nici nu-i bāgăm în samă, adorăm inse pe Isus, Dumnezeul părinților nostri.*

Pe cānd guvernul frances nu vrea să mai vadă nici urmă de călugăr prin Francia, și deja a început să alunge pe călugări și din coloni: guvernul italian, deși ea și cel frances susținut de francmasoni primesce cu brațele deschise pe călugării francesi. Mai ales cei ce se ocupă cu instrucția sint pri-miți foarte bine, căci călugării Italiani sint mai mult contemplativi.

Bavaria. Conte *Moy* vrēnd să-și cāstige pomenire vecinică, a înaintat un proiect de lege, care are de scop să se iee de la preoți dreptul de a fi aleși de deputați. Din tōtă trēba se alege nimica, putem inse constata atāta, că idea acēsta incepe a se generalisa, ne întālnim cu ea în Anglia, în Francia și și la noi se aud nisce ast fel de șopte. Dacă n'au putut'o scōte la cale în Francia, cu atāt mai puțin vor putē face ceva airia. Cel ce a apērat mai

bine interesele acestea în Francia, a fost episcopul *Freppel*, care în 1891 a ținut o vorbire classică despre acest drept al preoților.

CORESPONDINȚE. DIN MARAMUREȘ.

Sigetul Maramureșului 7/I 1904.

Sfinta Biserică gr-cat. română din Siget a avut sērbătorile celea mai frumoșe a Nāscerel Domnului, căci în ziua întâia a sērbătōrei a cāntat prima dată în biserică coral mixt a credincioșilor parochienți.

Un quartet mai frumos arare-ori se pōte auzi.

Cāntările melodiōse a lui *Vorobehe-viciū* a stors lacrimi din ochii asculta-torilor.

Aievea este de admirat zelul cantor-docentului *Petru Pop*, care în restimp scurt de 2 luni a putut să producă rezultat atāt de frumos.

Corul sta din 28 membrii. Barbați tineri și fēiōre cari n'au cunoscut nici cānd notele le-au invētat acele cu atāta precisiune. În cāt merita tōtă lauda; dar mai mare laudă și recunoscință merită conducătorul *Petru Pop*, care a desvolat o paciință admirabilă cu instruirea corului.

A avut biserică noastră mai întâiu corul iuristilor, apoi a preparatōrilor, ambele coruri foarte frumoșe. Inse pe la sērbătorile mari și mici și alții avēnd vācācinne, biserică a rēmas fără cor.

Acest cor popular va fi statornic. În vācācinnea venitorē voiu face cu cantor-docentele *Petru Suciū*, un curs de a instrua pe docenți și pe cantori din vicariat în note pentru înființarea corurilor populare de patru voci.

Dorința mea ferbinte a fost să în-ființez întâi în Siget la reședința vicarială un cor popular, și har Domnului am ajuns ceea ce am dorit.

Cu ocașiunea sērbătorilor Crāciunului sfinta noastră biserică a primit și un dar prețios, anume *St. Dōmnă Iulia Szabó* soția credinciosului nostru *Dr. Mihail Kōkényesdy*, a dāruit bisericei o invālitōre de altar făcută din barșon și înfrumșetată cu cruci și pōire, cusute cu fire de aur de însași dāruitōrea. Invālitōrea valorēză 100 corōne. Altarul e de doi metri în lărgime și 1 m. 50 cm. în lățime, — se pōte în-chipui lucrul mult și scump a unei invālitōre atāt de mare.

Primēscă donătōrea maritimōsă, mul-tămită cea mai adineă.

Nu pot să nu amintesc cu acēstă ocașiune darurile prețioșe a prea stimatel *Dōmne Iustina Pop*, soția Domnului *Dr. Ioan Mihályi*, care de ani de zile provide altariul Sfintei noastre biserice la tōte sērbătorile mari cāte cu sēsă lumini în-frumșetate cu flori prețioșe.

Bunul Dumnezeū să resplătēscă cu mult bine familia Dnui *Dr. Ioan Mihályi*, binefăcătorul bisericei noastre.

Cu dūrere amintesc că în 2 l. c. am îngropat pe *Laurențiu* fiul cel mai mare a *Sp. D. Dr. Ioan Mihályi*.

Avem și aceea bucurie că biserică romāna gr-cat. din Siget s'a îngradit în

front cu gratii de fer, cari au costat 1200 corōne, din cari inteligința și credincioșii au solvit 600 corōne. — Lista donatorilor se va publica în istoria înființarei parochiei romāne din Siget, care nu preste mult va ieși de sub tipar.

Înaintea bisericei și a casei parochiale s'au făcut trotuar de asfalt, care se va plăti din venitele bisericei în restimp de 10 ani.

Sint deja aprobate și statutele societății de înmormintare a credincioșilor ținători de acēstă parochie, și voiu nisi a înființa atari societăți în tōte comunele din vicariat.

Seiri îmbucurātōre vē pot scrie și din vicariat.

La primăvară, se vor începe a se zidi biserici de piatră în *Berbecel Drago-mirescel*, la *Manastirea de la Moiseiū* și la *Săcel*.

Pentru zidirea bisericei din *Săcel* s'a dobāndit din fondul religionar un ajutor de zece mii corōne.

Sperām cum că cu zidirea bisericei din *Săcel* se va pune capet tulburārilor și defectionarilor de acolo, și în *Săcel* va fi iarăși o turmă și un păstor.

În parochia *Oena-Șugatag* meoită întâiu lui *Ludovic Pop* preotul din *Satu-mare* în 3 l. c. l'am introdus pe *Vasiliū Nap*, unul dintre preoții cei mai harnici între tineri, pe care credincioșii de acolo și din filia *Hoteni* l-au primit cu cea mai mare bucurie și îndestulare.

În 21 l. c. se va instala noul comite suprem al *Maramureșului* *Baronul Sigismund Perényi*, înrudit cu familiile *Rednic* și *Szaplonezay*.

Am sperat că după *baronul Roszner* va urma *d. Petru Mihályi*, dar așa se vede că scaunele de fōispān nu sint făcute pentru romāni.

Tit Bud.

Vicariul Maramureșului.

DIN ROMÂNIA.

(De la corespondentul nostru particular)

București, Ian. 1904.

(Politica). Cu politica, ca de obicei, stām tot încurcați; nu erau destul certariile dintre conservatori cari de la căderea *Ministeriului Carp* s'au despărțit în dōne: un partid care vrea și lucrēză ca *Dl. Carp* să fie capul partidului conservator și în care statul major este în majoritate format din partidul numit *juniorist*; și altul care lucrēză ca *Dl. Gr. Cantacuzino* bogatul mi-lionar să fie șeful acestui partid și care se numesc vechiul și istoricul partid conser-vator; nu era destul zic, acēstă desbinare care a provocat crise ministeriale și duș-măniț cari jienesc și interesele țarei — dar acuma și liberalii între ei sint dușmăniți, și acēsta s'a constatat cu ocașiunea des-baterilor la mesajul tronului, cānd multe rancune, imputări și nemulțumiri s'au dat pe față, din cari se trage conclusiunea că zilele ministeriului actual sint numerate și că la ordinea zilei este acuma numai nedu-merirea că cine va lua moștenirea Dnui *Sturza*: *Dl. Carp* sau *Dl. Cantacuzino*? Să zice că cel dintāiu ar avea mai mulți sorți de izbāndă.

(*Botezul noului Principe*). Încă în luna Octombrie v'am scris de bucuria ce simt ortodoxii noștri politicieni că noul principe are să fie botezat nu numai în religia strămoșească (?) ortodoxă; dar că însuși Împăratul Nicolae al Rusiei are să vie în persoană să-l boteze și deci de aici consecințe pentru fericirea României.

Împăratul Rusiei înse nu a venit ci a trimis numai un adjutant de al său și tot așa de desilusionați o să rămână propagatorii ortodoxiei și cu consecințele ce cred că vor urma din acest act pentru binele țării! Exemple sînt *berechet*, și ei totuși mai cred în „papii de la Neva” cum le zice Dl. Hajdeu.

Unul e de tot recent: Rusia a cumpărat un loc mare în centrul Bucureștilor, și pe acest loc are să ridice în capitala noastră o catedrală pravoslavnică rusescă, iar ca enoriași săi pravoslavnicilor parochienți vor fi rușii cari locuiesc aici, mai toți cu meseria de birjari și între cari, poate majoritatea din secta scopiților, și probabil că și Redactorii români (?) de la ziarele rusofile de aici „Vremea” și „Lumea ortodoxă” vor face parte din această nouă Parohie.

(*Liturgie românească în catedrala catolică*). Ieri în ziua născerei Mântuitorului (după calendarul vechiu) în biserica catedrală a Arhiepiscopiei romano-catolice de aici, s'a celebrat liturgia în limba română, de către Sântia Sa părintele Dr. Bortnowski asistat ca lector de Dl. Banciu licențiat al facultății teologice din Blaș și astăzi licențiat al facultății juridice de aici, și carele prin glasul său puternic și sonor ce răsuna prin vasta catedrală, a dat sîrbării o deosebită măreție; asemenea a cântat și un cor românesc de la o biserică ortodoxă de aici, și s'a împărțit și anaforă. Au asistat la serviciu mulți greco-catolici, mai mulți preoți rom. cat. profesori al seminarului, și mulți alți români și străini, dar mai mulți sînt aceia cari regretă că nu au știut de acest fapt, curioși fiind cum într'o biserică catolică să poată celebra o liturgie de rit oriental grecesc în limba română. . . .

Redactorii români (?) ortodocși de la ziarele „Vremea” și „Lumea ortodoxă” susțin, și încă cu ce ton, că religia ortodoxă e cea mai liberală și că numai în sinul ei să poată desvolta un popor ca națiune cu limbă națională. Să ne spună acum Dumnealor în care catedrală pravoslavnică sau ortodoxă din Petersburg, din Fanar sau din Atena s'a permis vre odata Romanilor de aceeași religie cu Rușii și Grecii, ca un preot ortodox român să ște liturgie și predică în limba română?.. Nu există; ba Românilor din Macedonia nici în bisericile ce le au comun cu grecii nu le este permis a cânta într'o strună măcar în limba română sau a ceti Apostolul, câte certe și chiar bătăi s'a dat din cauza acesta în biserică chiar între români și greci sau grecomanii (renegații români)

Care deci e religia cea mai liberală și tolerantă?

Statul român trimite ajutoare în Macedonia pentru cultura noastră românească de acolo și chiar în sesiunea actuală. Camerele noastre au votat 600000 franci pentru cultura Românilor din Macedonia și anume pentru cumpărări de terenuri

pentru cimitire, clădiri de biserici și școle. Fărte bine că ne interesăm și noi ca oricare alt popor de frații săi din alte regiuni de sub alte stăpîniri ca să nu-și piardă originea, ci să se întărească în interesul lor propriu ca și în interesul nemului întreg; dar în cazul de față cine să le fie apostolii cine preoții? și cine să-i sfințească pe aceștia? Episcopii greci ori Bulgari? căci Episcop român nu este, și chiar de ar fi, nu prin Apostoli ortodocși, Bulgari, Greci ori Grecomanii vor cei Români de acolo să-și cunoască istoria nemului și adevărata religie care să le conserveze existența lor ca națiune în mijlocul grecilor și slavilor cari, în puterea motivului de a avea cu toții aceeași religie ortodoxă sau pravoslavnică, au încercat și vor încerca tot de-a-una să-i înghită în masa lor grecească sau bulgărească; și nu e surprinzător lucru că în tineretul cult Macedonean stabilit în România și endeoșebire în capitală a încolțit și să propagă ideea de a se separa cu totul Români din Macedonia în credință, de Greci, Bulgari și Sîrbi și a se uni cu Roma; ei văd acum ce va să dică unit în credință cu Biserica catolică a mamei Roma de care se țin și o mare parte din Români ardeleni, cari prin acest fapt au câștigat pentru ei și pentru întreg românismul cultura națională și focul patriotismului care lăncezea sub tirania seculilor trecuți.

De cât, că nu este destul ca tinerii culti din Macedonia numai să dorească acesta, ci trebuie să facă și intruniri, să deștepte opiniunea publică, să spună și ministrilor că cu ajutoarele bănești ce s'a dat și se dau, nu se va realiza nici un progres național românesc până nu se vor emancipa cu totul prin separarea credinței, de Slavi și Greci cari nu le tolerază și nu le recunosc nici un drept de limbă și naționalitate!..

(*Monumentul pentru Cuza Voda*). Pe neașteptate, pot zice, răsări în Moldova ideea de a se ridica un monument fostului Domn român Cuza, sub care s'a unit Principatele române.

Ideea apucă rădăcinii și la București, și crește mereu alimentată din două izvoare: întâiu de către aceia cari în adevăr au avut un cult pentru Vodă Cuza, ori pentru că sub el s'a făcut unirea sa pentru că el a făcut cele două fapte mari: desrobirea și improprietărea țărănilor și secularizarea averilor mănăstirești stăpînute de greci, și al doilea izvor, de către acei cari văd în acest fapt o amenințare la adresa Regelui pentru că nu le deschide mai repede ușa pentru a veni la putere.

În adevăr că gazetele guvernului Dni Sturza nu au luat act cu plăcere de această idee declarându-o neoportună; dar chiar această atitudine a Dni Sturza a aștit mai mult pe politicienii din alte tabere ca să intruzeze ideea cât mai curînd. În Iași s'a și format un comitet tot din personalități marcante și politice: profesori universitari, Deputați, Senatori etc. etc.

Acest comitet a lansat un apel prin care cere contribuții pentru ridicarea unui monument lui Cuza Vodă. Îar în București seria conferințelor din Iarna acesta a început-o Dl. profesor universitar și academi-

cian Tocilescu, vorbind despre Cuza Vodă glorificînd faptele și politica națională a acestui Domn...

Delarupe.

AJUTORIUL DE STAT.

B. în 1 Februar 1904.

Veneratul Cereular mitropolitan prin care se notifică Clerului modul cum s'a împărțit subsidiul de stat de pe anul 1903 până acum a ajuns pretotindenea la locul destinațiunii sale. Cei împărțșiți, beati possidentes, cu un zel demn de o cauză mai bună, alergă cu cuitanțele la oficiul protopopesesc, ca să-le înainteze la locul destinațiunii lor, spre a-și pute ridica cât mai în grabă sumele de cari sînt împărțșiți.

Oficiile protopopesesci însăși se miră de acest hiperzel, căci când e vorba de executarea cutărei ordinațiuni sau înaintarea cutărei taxe, sînt silite a emana ursorii peste ursorii, iar acum cu atîta punctualitate se observă toate. Obiectul de conversație al preoților în conveniri, este numai ajutorul de stat și modul cum s'a împărțit acela de astadată, care este mult mai scîrbos ca mai nainte. Archidieceasa are cam 700 preoți, și dacă cele 139 015 corone s'ar fi împărțit între toți, căci deși beneficiile parochiali nu sînt într'o formă, dar aceleași sarcini leporeti preoți, nu s'ar fi făcut atîta nedreptate decât așa că acel subsidiu s'a împărțit numai la 550 preoți dintre cari la unii li s'a dat aproape congruă întregă iar alții numai s'a dat batjocorit cu 34 și 54 corone. Dacă se împărțeau toți se vecea pe unul cîtecir 200 cor. ceea ce, din punct de vedere al ecuității ar fi fost ca mult mai acceptabil de cât cum s'a făcut.

La împărțirea acestui subsidiu nu s'a avut în vedere nice calificațiunea respectivilor preoți nice beneficiile parochiali nice starea materială a acelor, ci pe cum se vede numai și numai informațiunile date de organele administrative.

Se revoltă tot organismul în omul conștient cînd vede căta demoralizare se introduce în cler prin acest sistem. Celor împărțșiți mai gras li-s'a infundat gura, la acestia nu mai poate fi vorba de apărare cauzei bisericesci sau școlare ce o reprezintă în urma oficiului ce-l poartă, ci prin tradarea acestora și prin lingușiri se silesc a se face și pe viitor demni de acest dar daneic. Cunosc preoți, cari și-au pus în prospect predarea școlii lor confesionale la stat, ba și de aceia cari sînt atît de slabi de inger, în cât ca să se recomande au început motu proprio a estrada extrase matriculari în altă limbă, iar nu în aceea care după s. canone și legile vigente este limba officiōsă a bisericii noastre; pe cînd cu notarul, ca să-l recomande a spusat tractându-l cel puțin jumătate din suma cu care a fost împărțșit.

Trist de tot, dar adevărat. Unde vom ajunge dacă va mai dăinui această stare în biserica noastră nu putem prevedea. — O sanare radicală a reului ni se impune și eu pentru acesta nu aflu alt expedient de cât convocarea sinodului archidieceșan, cei atî

de dorit de clerul conștient din afară, ne cum dorește acesta și corespondentul Gazetei Transilvanei din Nr. 13 din a. c. Aci apoi ne-am sfătui și înțelege iminentă cu privire la pașii, ce avem al face în fața acestui mare pericol.

Cerem deci cu insistență Sinod.

Veridicus.

Invitare.

Societatea meseriașilor din Blăș. în virtutea § 15 din statute. își va ține *I adunare generală* Duminică la 14 Februar n. la 3 ore d. a. în sala casinei române. P. T. domnii membrii pe cum și cele să interesază de mersul societății meseriașilor sînt invitați cu tot onorul.

PROGRAM:

1. Deschiderea adunării.
2. Raportul general al comitetului.
3. Raportul casarului și proiectul de buget pe 1904.

4. Alegerea alor 3 comisiuni: a. pentru cenzurarea raportului general; b. pentru revederea rațiunilor și a proiectului de buget; c. pentru verificarea procesului verbal al adunării generale.

5. Pronuneri.

Blăș la 31 Ianuar 1904.

Gavril Precup,
president.

Vasile Bersan,
secretar.

Noutăți.

Pentru Internatul Vancean de fete sînt mai contribuit: Lita I. Iclod, Suci V. Căpușni de câmpie, Brumboi M. Tohanul vechiu, Recean M. Vaida Recea, Dregan D. Danuc, Pop F. Bandul de câmpie, Alexandru I. Csik Szt György, Crișan S. Micuș, Petru M. Gurghiu, Manoilă Gr. Tohanul vechiu și Sabăduș I. Pănauc câte 12 c. 96 f., Valea A. S. Martinul de câmpie 37 c. 80 t., Langa P. Șercaea 14 c. 85 f., Marcu R. Bistra, Papiu A. Bistra și Modorcea G. câte 14 c. 18 f., Galea M. Inoc. Pop Ș. Geoagi și Mera A. câte 14 c. 17 f., Vicu I. Vidraseu 5 c. 67 f., și N. N. 6 c. 61 f., laolaltă 292 c. 54 f.

Hymen. Vasile Moldovan, cleric abs. și Cornelia Moldovan, anunță căsătoria lor, care se va serba luni la 2/15 Faur în Cergaul mic. — Iosif Baroși, catehet

gr. cat. și Elena Oltean, invită la sêrbarea cununiei lor, care se va ține Duminică în 7 Februar. n. în biserica greco-catolică din Rechitova. — Ioan S. Bosian, teolog absolut, și Linuca Rogozan Simu, invită la celebrarea cununiei lor, ce s'ă va serba Sâmbătă în 20 Februar st. n. a. c. în biserica gr-cat. din Turda-vechiă. — Aurel Popoviciu, cleric abs. și Ersilia Jorgovan, — logodiți.

De la Universitatea din Budapesta. Senatul universitar a propus ministrului de culte și instrucțiune publică ca profesor pentru dogmatica specială pe Dr. Ottokar Prohászka, profesor și spiritual în Strigon. Iar pentru istorie pe parochul din diecesa latină de Orade Dr. Ioan Karácsony. — Ministrul a aprobat alegerea de docente privat a Drului Aladár Zubriczky, care s'ă ales de studii literatura evului vechi creștin. — Adalbert Czobor, fost profesor de arheologia creștină. A fost unul dintre cei mai pricepuți arheologi, de aceea era în corespondență cu omeni vestiți ca Rossi, și era decorat cu multe orduri.

Bal în Blăș. Un bal filantronic se va ține în ziua de Trei-Sfinți, la 12 Feb. n. în sala „Hotelului Univer” din Blăș. Venitul curat este destinat pentru „Fondul studenților bolnavi.” Comitetul aranjator: Gavril Precup, președinte, Dr. Ioan Rațiu, secretar, Oct. Bonfiniu, casar, Ioan Fodor, controlor, Iacob Mureșian, Emiliu Sabo, Flaviu C. Domșa, Eugen Pantea, Dr. Ambrosiu Chețan, Aurel P. Bota, Alexandru Ciura, Octavian Prie, Augustin Caliani, Ioan Băgătan. Începutul la 8 ore sara. Prețul de intrare: de persoană 2 cor., de familie 4 cor. Contribuiri peste taxa de intrare se primesc cu mulțămire și se vor publica.

Petreceeri. Societatea de lectură a femeilor române din Turda și jur la serata musicală-declamatorică împreună cu dans, ce o va aranja Duminică, în 14 Februarie st. n. a. c. în sala cea mare de la „Hotel Europa” din Turda venitul curat e destinat „societății”.

Petreceerile și jocurile din carneval produc nenumerate morburii neplăcute. E tocmai potrivit ca se atragem atențiunea tuturor asupra medicamentului *Elsa-Fluid*, care vindecă sigur și grabnic diferite morburii cum sînt: ferbințala, influența, rezeală, rusă, ragașala, și reumă dureri de dinți, de cap și stomac, constipația, vătămatura juughiu, ameteala, durere de ochi și alte multe morburii. Elsa-Fluid a fost premiat la expozițiile din Paris, London, Berlin, Roma și Midza. — De curind a fost decorat cu medalia de argint a ordinului spaniol crucea roșie. Se spedeză franco pentru 5 cor. 12 sticle s'au 6 sticle duple de către singurul fabricant Feiler V. Jenő, farmacist de curte, Stubica Centrală 82. (Zagrab) Să ne ferim de mitațiuni.

Harababură ortodoxă. Par că ne vine greu să ne luăm la rîfuială cu „Telegraful” pe temă religioasă și avem 101 motive, între cari și acela, că pe noul redactor dl Ghița Proca, îl cunoseam de om cu minte și aședat, și din cauza acesta ne facem că nu observăm multe din caraghioslicurile ortodoxe. „Telegraful” de azi iar aruncă mînușă. Sub titlul „Neastîmpăr papistășesc” se țele după idiotii de la „Vremea” cari le morți că catolicii din România vor păpa pe toți ortodoxii și Papa de la Neva va muri de fîme, și serie, că „neputend biserica apuseană face achisiții mai numeroase între populațiunea regatului român, a încercat în repetite rînduri să atragă poporul, admitend a servi liturgie orientală în biserica sfîntului Iosif din Bucuresci de către preoți gr-cat. români.” Să nu scie, ore „Telegraful” că toate vorbele acestea sînt neadevăruri? În Bucuresci sînt mai multe mîi de români gr-cat și pentru mîntuirea lor sufletescă încă fericitul Mitropolit Vancea a trimis la Bucuresci ca preot gr-cat. pe actualul Episcop al Orădii Instr. Sa Dr. Demetriu Radu, care în fie care duminică și sêrbătore celebra sf. liturgie și zilnic îndeplinia și alte funcții religioase pentru credincioșii sîi destul de numeroși După Dr Demetriu Radu, a urmat fratele sêu Dr. Iac. Radu, apoi par. Vancea fost preot în diecesa de Gherla și acum în urmă pâr. Bortnowski, născut în România și chirotonit intru preot de Esceleția Sa Mitropolitul Victor Mihályi. Nu scie „Telegraful” că s'au făcut în Archidieceasa noastră colectă publică pentru ridicarea unei biserici gr. cat. în Bucuresci? Sînt lucrurile acestea „neastîmpăr papistășesc”? Credem, că nu. Ne mirăm înse cum n'a reprodus „Telegraful” din „Vremea” totă prostia scrisă de această foie, care în serviciul divin celebrat la sf. Ioan vede o batjocoră a serviciului grecesc de către papistași și cere întrevinirea guvernului contra batjocoritorilor? Dacă făcea și acesta, harababura era completă. Părint. Bortnowski e preot chirotonit în regulă la Blăș și are o frumoasă cultura, iar Banciu e absolvent al seminarului nostru și ca atare are mica tonsură de cetăț și ast fei amindoi au fost în drept să celebreze cultul dumnezeesc. Că au cîntat două choruri de la biserica ortodoxe, dovadă, că noi îi tractăm cu iubire și nu cu pismă și ură, cum ne cinstește dlor pe noi. Nu sciu dacă e adevărat că vicariul Nifon a destituit pe dirigenti, la tot casul faptul ar fi o compromitere mai mult pentru ortodoxi, și noi sfătuiim cu prietinie pe dl Dr. Proca, să nu se țele după muscalii de la „Vremea.” că-i fac numai năcaz.

Bani! Bani! Bani!

Subsemnata întreprindere de credit stă în legătură cu cele mai mari bănci din țară și esoperază

— împrumuturi pe pămînturi și edificii —

cu cele mai favorabile condiții și cu cele mai ieftine interese, și anume pe termen de 10—70 ani cu 2% — 5³/₄%.

Credit personal cu garanți și obligație pe 5—10 ani.

La funcționarii de stat, comitat și oraș, precum și la oficeri, credit simplu și fără giranți.

— La dorință servim cu informațiuni, rugând marcă postală. —

„PECUNIA”

53 (6-2)

întreprindere de credit Sibii (Nagyszeben).

==== 4 cor. numai 4 cor. ====

Drepturile și datorințele învățătorilor și învățătoarelor confesionale

scrisă pe temeiul legilor regulamentelor, ordinațiunilor, instrucțiunilor, hotărîrilor și decisiunilor

==== principiare ====

de Dr. Szabó Mihály, inspector regesc

~~~~~ tradusă în românesce de ~~~~~

==== Eugen Zaslo, profesor. ====

==== porto postal 20 fileri. ====

Starșii nr. 214

## PARTE SCIINȚIFICĂ-LITERARĂ.

### Cele două fețe ale lumii.

Povestire prelucrată după L. Wesskirch.

(Continuare).

După slujbă biserica se golesce și toți trec abia salutându-o câte cineva. Chiar și preotul, carele altă dată o saluta și îi da tot de una vorbe bune, acum trece pe lângă ea, ca și când nu ar vedea-o, și Dómné! cât de setósă era inima ei de o vorbă prețioasă de la dînsul!

Afară din biserică Anisia totu-și se îndreptă către ea și salutându-o o întrebă: „Ce mai faci İova!“

„Pănea străină-î amară,“ zice İova, carea acum era greóie la vorbă.

„Veđi bine! Mai ales dacă cine-va îi așa de încăpăținată ca tine.“ răspunde Anisia cu toată liniștea.

İova se uită cordiș la ea gândind: Și asta mai începe acum, să-mi deie sfaturi? Ași fi tare la cap? Póte că! Tot mai bine, de cât a fi tare la inimă.“

Despărțindu-se de Anisia, în calea către casă, plină de amărăciune, o muncia nespug gândurile pentru cele întimplute. Ea dóră nu doresce să fie bogată, ea va munci până-î vor párai ósele și va răbda tóte, cum le va da Dumnezeu. Dar pentru asta ea tot aceea rămâne și nu s'a schimbat, cum am zice, preste nópte. Pentru ce dar lumea acum așa o întimpină, ca și când nu ar mai fi tot ea însa-și?

„Bună ziua, İová!“ zice un glas de bărbat trecând pe lângă ea. Cum? I-a plesnit óre cui-va dintre flăcăi prin minte, să-î deie binețe și ei? Cam mult a tinut.

„Bună ziua!“ răspunde İova scurt, și ridicându-și capul vede, că e Petrea Halăul, acel Petrea, carele la licitație a cumpărat o parte din moșia lor, acel băiat de nimica de odinioară, și carele acum acuși va ajunge să fie în fruntea comunei.

Mersul ăsta la biserică o făcu pe İova, să-și piérdă cumpetul cel bun, ce-l avé mai înainte. Băgările de vină ale țăranei, mai înainte le suferia, ca pornite dintr'o minte betegósă, acum îi infierbenta sângele. Ea trebuie să-și muște limba, când Andreóia o mută de la un lucru la altul, și apoi o înfruntă, că lucrul de mai înainte l'a lăsat neisprăvit. Odată nu se mai putú stăpâni de ciuda și mânia, ce fierbeau întrinsa, și îi zise răstit: „Stăpână, scii ce, eú am învățat, cum să prind lucrul înainte de a veni la tine, așa înse, cum zici tu, nu se face nici un lucru.“ De atunci, orî-ce face ea, nimic nu mai este pe placul stăpânei.

I-se pare, ca și când i-s'ar fi schimbat mâinile și ar avé una prea mult. De pune o ólá în stângă, nu-î bine, de o pune în dreapta e și mai rău. Dacă întrebă, cum să facă dară, i-se răspunde cu un hohot batjocoritoriu: „Dómné! nici atâta nu scii!“, De face ceva de capul ei, își aude iară-și: „De ce nu întrebî, dacă ți-a dat Dumnezeu gură?“

Se bolnavesce servitoriul. İova îi face o tee din buruenile ei. Dar minune! teea acésta, carea altă dată avé o putere de vindecare atât de minunată, acum, de când e servitóre, nu mai prinde. Servitoriul se face și mai bolnav, și învățatoriul o opresce cu cuvinte aspre de a mai da doftorii băbesci. Servitoriul zace pe péne în pat, țáranul e dus

de acasă, caii trebuie prinși la căruță, İova pricepându-se la tóte, înhamă caii. Dară cel negru începe a sări, ea trebuie să-l înhațe de frîu spre al domoli. Póte că nu dă o înfătoșare frumósă pentru o fată, când se hătesce cu un cal, destul că preutésa îi zice:

„Să bage de samă, că nu-î stă bine la o fată, să se înhațe cu caii, lasă lucrurile bărbătesci pentru bărbați.“

Și încă una ciudată a trebuit să-și mai audă İova, Pe când era acasă, póte că i-a scăpat din gură în crișma, care o aveau, unele vorbe ușóre și nesocotite în sburdálnicia ei de atunci. De așa ceva cine să-și mai aducă aminte! Dar nu! În mintea ómenilor se întipăriră aceste ca în aramă, și acum unul spunea una, altul alta din vorbele aceste, firesce că nu spre lauda ei. Despre aceea, că ea a fost așa de binevoitóre și binefăcătóre și că la mulți li-a stat într'ajutor, despre asta nici vorbă!

Culiță nu mai are rënd și samă, și o munesc, unde numai póte. „Cum să aibă băiatul vre-o inimă către tine, İovo,“ se tângue țárana, „când tu îi areți tot de una o fată așa de posomorită ca o zi ploioasă de tómnă.“

Într'o ameză-zî țéranul o numesc „próstă.“ Cuvîntul acesta o atinge ca și o palmă preste față. De gândul că: „nu mai este nime ca ea,“ s'a fost desvêțat acum de mult, dar apoi chiar: „próstă!“ Ea, fata cea cu minte alui Mărian, celui cu minte! Ca un om să o pótă numi așa, de așa ceva nici prin vis nu i-a trecut. De aci înainte cuvîntul acela urit se repeția la tóta ocasiunea. Când spunea Culiță nisce lucruri bolundăresci, zicea țárana: „Din ăsta se alege un om ager!“ și țáranul ridînd cu fală răspundea: „Ásta de bună samă nu va lăsa, să i-se radă untul de pe pită.“ İova, orî cât de cu chibzuélă spunea și ea câte-va, trebuia să-și audă: „Eú tacî nu mai flecări atâtea prostii!“ Acum i-se deschiser İovei ochii și ea veni la socotéla, că „mintea“ numai „Domni“ au luat'o în arîndă, iar pentru servitori n'a rămas de cât „prostia.“

În Dumineca următóre İova nu merge la biserică. Ómenii o vatémă, și bunul Dumnezeu nu o ie în apărare nici chiar în casa sa.

Acum se duce țárana la biserică. În pórtă de la cimiteriul bisericei să întâlnească cu morărésa.

„Pe İova lui Mărian acum dóră o ai la tine în casă?“ întrebă morărésa, „escî mulțamită cu ea?“

„Țárana făcu din umeri. „Alt-cum mi-am închipuit lucru...“

„Veđi bine, veđi bine,“ zice învățatóreasa, carea nimerise chiar atunci și prinse vorbele aceste, „cu nasul pe sus și încăpăținată a fost İova altmintrea tot de una.“

Într'aceea sosind și bogătana Anghelóie zice: „Dar lucru îl scie prinde? Ása-î?“

„Adecă, cum o íc omul...“

„Cum? Nici cum să prindă lucru nu scie?“

„Dómné sfinte, eú nu vreau să scot vorbe rele despre ea, acum în năpasta ei. D'apoi n'au fost tóte cu simbur, câte se spunea despre hárnicia ei. Acuma numai ajunge omul să mai cunósă câte unele...“

„Ásta se înțelege! Numai după ce ai pe om în casă, înveți...“

Morărésa o apésă de mână pe Andreóie și-î șoptí suind la olaltă cărarea către biserică: „Sci încă una, bărbatu-t'o e încă om în putere, ai de grijă. La bărbații ăștia nu le prea poți crede.“

„Ce fel? İova să-și fi pus óre cum-va ochii pe el? Ása ceva nici prin gând nu mi-a plesnit, că dóră ea se arată așa de cu crucea în sîn.“

Morărésa oftă: „Ápele line is cam afunde,“ spune zicala.

„Hm! să scii, că de aici înainte nici pe un cías nu mă mai desfac de-acasă cu inima hodinită,“ zise Andreóia

İova lucra și făcea tóte și mai cu zel ca mai înainte, mâinile i-se înăspriră și scorțosară de lucru, și când cu tóte aceste o înfrunta stăpâna, ea își mușca limba și tăcea, crutându-și lacrimile până nóptea. Atunci apoi plîngea vale, până ce de osteneală adormia. Cu tóte aceste ea vrea să le suferă tóte și să o scótă la cale. İarna e înainte a ușei, și bétránul cel puțin are o chilie căldă și mîncare bună. Ce e drept că aducerea la masă și ducerea înapoi în chilie era pentru țérană un spine în ochi. „Jumătate din vreme o pierđi cu bétránul aducându-l și ducându-l. De aci în colo să mance în chilia sa, dacă el însu-și nu-î în stare să se pórtă până la masă.“ De atunci i-se duce lui Mărian mîncarea în chilie. El e indestulit. „Eú mă află bine singur,“ zice el, când İova din când în când póte să-l cerceteze. Des nu o póte face acésta, pentru că țárana și numai clipele de vreme, ce ea le petrecea cu bétránul, le afla prea lungi. Nici bucatele nu ea trebuie să le ducă, dar bétránul le lăuda zi de zi, se pare altmintrea indestulit, numai cât e așa de perit la față și scade mai așa zicînd din cías în cías. Tocmai pentru aceea bétránul trebuie să aibă grijă bună și hrană destulă. Până când bétránul le are acestea, İova va duce-o, vină ca plóia amarul și réul preste capul ei. Ea-î tare la cap, într-asta are dreptate Anisie, în réu pe cât a fost și în bine.

Într'o diminéța, pe vremea când tată-so n'o aștepta, când încă nice odată nu l'a fost cercetat așa dintr'una pe neașteptate, află pe tată-s'o în scaunul său cu jilt ghemuit, cu capul între mâni, scuturându-i-se trupul de suspine amare. Nici odată, încă nu vêduse İova pe tată-s'o plîngînd. Brațele îi cădură în jos de spaimă. În ziua, când a trebuit să-și părăsescă casa el n'a plâns. Și acum?

Și acum iésă la ivélă, că îl flămîndesc, că îl sgriburesc, și că se pórtă cu el mai réu de cât un căne. El înse din tóte aceste n'a vrut să arete nimic, în gândul, că İova lui e bine aședată. Și cum n'ar crede el asta, când fată-sa cercetându-l pășia preste prag la el cu un zimbet pe buze în tóte zilele. Și acum bétrána Andreóie, venind la dînsul îi luă o parte din lemnele de încălđire, și de alt fel tare puțin la măsură, pentru că ficioru-s'o ținea pe bétrána cam pe scurt, și tot atunci bétrána îi spuse în felul ei réutácios, că ei cu toții s'ar fi înșelat în İova și mai mult ar fi așteptat de la dînsa, și că





a prânzi = merindei și merindei (e curat),<sup>1)</sup>  
 a presenta = presentei și prezentei (e curat)  
 prag = prag,  
 pui = pui.  
 a putea = pute.  
 a puté = ihni, pute = ihné.  
 puț de apă = puc,  
 puțin = zalik,  
 puscă = puskă.  
 a purta = purta,  
 piper = popâr.

<sup>1)</sup> Acest e curat se folosește în dialectul de la Bărdo un sat în care, se vorbescă destul de binișor românește, mai cu samă cu acest e ascuțit

(Va urma).

*Andrei Glavina,*  
român-istriean.

#### BIBLIOTECA UNIREI.\*)

1. **Benhur** sau zilele lui Mesia, de Levis Valace, 2 v. . . . . 2-90
2. **M. Eminescu.** Studiū critic . . . . . —.90
3. **Câte-va momente** din începuturile bisericeii rom. de C. Auner . . . . . —.20
4. **Nume de familie** la românii din Ungaria, de A. Viciu. . . . . —.12
5. **Din viața lui I. Micu** de M. Străjan . . . . . —.16
6. **Albertina.** Povestire de Dr. V. Bojor. . . . . —.30
7. **Cestiuni** din dreptul bis. unite p. I. II. . . . . 3-40

\*) Aceia, cari vor comanda de odată toți 7 Nrii, li primesc cu 5-50 cor. în loc de 7-98 cor.

#### „Posta Unirii.“

Am primit și am achitat abonamentul: *Fizeș* (posta Hidalmás) abon. ce ni l'ați trimis în 6/11 1903 este pe anul 1902, nu pe 1903. Plătire mai înainte a fost în 4/11. Deci, în 1902 n'a fost plătit nimic. *Genyész* pe 1903. *Sajó-Sz. Iodn* pe 1904. *Casonul mare* pe 1904. *Băiuș* pe 1904 sem. I. *V. M. Orade* pe 1904 sem. I. *I. H. Gherla* pe 1904 sem. I. *Feldru* pe 1904. *Capolnoc-Monostor* pe 1901. *Pișcari* pe 1901. — *Mischiu* pe 1903. *Ghirigul-rom.* pe 1894, 1900, 1901 și până la 1/15, 1902. *Icloda* pe 1900. Numărul reclamat vi se trimite. — *Tohanul-vechiu* pe 1904 sem. I. *P. P. Lugos* pe 1904 sem. I. *Vîșeul-de jos* pe 1903, sem. II-lea. *D. L. P. Abrud* pe 1904. *Școlia de câmpie* pe 1904. *I. I. Gherla* pe 1904 sem. I. *Copăcele* pe 1903. *St. P. Izvin* pe 1903.

Editor și redactor răspundător:  
Aurel C. Domșa.

#### Publicațiune.

Proprietatea bisericii gr.-cat. din **Tür**, în mărime de 80 jugh. catastr., comasată în o tablă — forma unui quadrat — în nemijloită apropiere de comună, constatătoare din 30 jughere țelină în o masă, și 50 jughere arător învrstat cu mai multe țeline, de pe cari să cosește fân și otavă, — să dă în arândă începând cu 1 April 1904, pe 3 eventual și pre 6 ani, cu suma de **480 cor.** plătibile în 2 rate, și anume în 1 April și 1 Septembrie a fie-cărui an. Loc foarte bun și de pășunat de oi, cai sau vite cornute, având tabla de basă un riū, carele își are isvorul în fântâna cu apă sărată a comunei dela carea nici arândatorul nu e eschis. Informațiunii mai detaiate să dau de oficiul parochial gr.-cat. al **Tür**-ului p. u. **Balázsfalva**, pe lângă acluderea unei marce postale de 10 fil.

Oficiul parochial, în conșelegere  
cu curatorul bisericesc.

1 (3-4)

## Comunicarea trenurilor

prin gara Küküllőszög (Blaș)

(valabil din 1 Octobere 1903).

| cătră | gara                     |           | de la |
|-------|--------------------------|-----------|-------|
|       | <b>Teuș — Tövis</b>      |           |       |
| 226   | persone                  | persone   | 102   |
| 1246  | mixt                     | mixt      | 215   |
| 785   | accelerat                | accelerat | 904   |
| 252   | accelerat                | accelerat | 1228  |
|       | <b>Copșa — Kis-Kapus</b> |           |       |
| 104   | persone                  | persone   | 221   |
| 216   | mixt                     | mixt      | 1243  |
| 905   | accelerat                | accelerat | 734   |
| 1229  | accelerat                | accelerat | 251   |
|       | <b>Sóvárád</b>           |           |       |
| 403   | mixt                     | mixt      | 826   |
| 248   |                          |           | 650   |

55 (6-10)

## A V I S

Subscrisa societate comercială vrënd să-și desfacă depositul său de vinuri bune și veritabile de pe Têrnave și Murêș, aduce la cunoscința On. Public, că vinde en gros și cu prețuri moderate vin de masă din 1900 risling, și vin de desert din 1898.

Blaș la 1 Decembre 1903.

„CONSUM“  
societate comercială pe acții.

# În interesul propriu.

Să-și însemne on. cetitor următoarele.

Renumitul **Elsa-Fluid** alui **Feller**, a cărui singurul fabricant e farmacistul **Feller V. Jenő** în **Stubica, Centrale** Nr. 82 (cott. **Zágráb**) —, în urma însușirilor sale escelente a primit cele mai de frunte premii și distincțiuni. — La zeci de mii se urează comenzi pentru **Elsa-Fluid** și **Elsa-pilule** ce le primesc farmacistul **Feller** din toate părțile lumii.

Se știe or și unde ca **Elsa-Fluidul** lui **Feller** are un efect admirabil asupra morburilor, cum sînt: *reuma, umflăturile, morburii de splină, junghiuri, febrință, sgarciu, bătăre de inimă, respirație grea, durere de dinți, mirosul greu din gură, slăbirea de ochi, nervositatea, morburii de grumazi, scrofula, răni, înghețare, orbanș etc.* etc. Acest fluid folosește la copiii ce au gălbănare, febrințeli, răgușeli, tusă, panglică.

„Imitatori fără cunoștință“ au crezut înse că aducînd în circulație niște preparate fără folos cu un nume ce se samenește la pronunțare cu renumita **Elsa-Fluid** de **Feller**, se vor folosi de bunul nume al acesteia, crezînd că omenii în loc să-și procure adevăratul **Elsa-Fluid** de **Feller** vor comanda fleacurile lor.

Ca On. Public se fie scutit, îl fac atent, să nu cumpere nici la o împlinire asemenea imitațiunii.

Să bagî de samă, că numai **Elsa-Fluid** e cel adevărat și să te feresci de imitațiuni fără preț.

Se bagî de samă se nu te lași amăjit nici de preț și nici de nume cum sînt: **Luisa-Fluid**, **Gold-Else-Fluid** etc.

Se bagî de samă, ca se comandî **Elsa-Fluid** și **Elsa-Pilule** de la farmacistul **Feller V. Jenő** în **Stubica Centrale 82** (cott. **Zágráb**).

Dacă înse vrei se cumperi din loc **Elsa-Fluid** de **Feller**, se fii cu atât mai virtuos atent, la pachetare, la sticlă și vigneta că sînt imitate de omeni fără suflet până și sticlele, vignetele de pe ele și marca scutitoare, și toate formele din afară, numai ca se potă înșela pe omeni.

Acele 60.000 de epistole de mulțumită cari le-a primit **Feller** din toate părțile lumii stau la dispoziția unui fie căruia, în original

și pôte se întrebe ca să se convingă că acei 60.000 de omeni îndemnați de stîmțul de recunoștință au scris acele frumoșe epistole.

## Important!

Se recomandă în atențiunea On. public cetitor ca se facă comenzile pentru **Elsa-Fluidul** lui **Feller** de bună vreme și să nu aștepte până la momentul ultim. — Să știe că **Feller** primesc comenzile cu miile, așa că pacientul trebuie se aștepte binișor în multe rînduri. — Dar fiind că e mai bine dacă omul are mai de vreme **Elsa-Fluid**, — se recomandă ca să se comande înainte așa ca fie care se aibă acasă în deposit.

### Adevăratul Elsa-Fluid alui Feller.

(Fluidul de esenție de plante cu miros plăcut alui **Feller**), provăduț cu marca „Elsa.“ pe ori ce sticlă și pe ori ce instrucție trebuie să fie marca alăturată cu numele „Elsa“ și subscrierea „Feller.“ În timpul din urmă după ce **Elsa-Fluidul** se bucură de o trecere foarte



s'au pus în circulație din partea unor speculanți fără conștiință diferite imitațiuni sub numirea de **Gold-Else-Fluid**, **Luisa-Fluid** etc. Să ne ferim de ast fel de imitațiuni pentru că numai cel provăduț cu marca „Feller“ este **Elsa-fluid** veritabil. Comisiunea sanitară a examinat-o și aprobat-o. La expozițiile din **Berlin Roma, Londra, Paris și Nizza** Fluidul-**Elsa** alui **Feller** a fost premiat cu medalie de aur. mai pe urmă a fost decorat cu medalia de argint a ordului crucea roșie din Spania.

Se spedeză cu rambursă ori trimetînd banii înainte dimpreună cu instrucția, speșele de postă și ladă:

|           |                 |          |
|-----------|-----------------|----------|
| 12 sticle | saū 6 st. duple | 5.— cor. |
| 24 "      | " 12 "          | 8.60 "   |
| 36 "      | " 18 "          | 12.40 "  |
| 48 "      | " 24 "          | 16.— "   |
| 60 "      | " 30 "          | 20.— "   |

Mai puțin de 12 sticle nu se spedeză

**Gratis** primesc tot la 12 sticle o sticlă de **Elsa Fluid**.

Numai **Elsa-Fluidul** lui **Feller** e bun. E consult să se comande recomandat.

La **Elsa-Fluidul** se recomandă, ca cel mai bun mijloc laxativ **pilulele Elsa Rebarbara** de **Feller**. Cu totul ne-strieciōșe. Efect sigur și iute. Nu produce dureri, face poftă de mîncare, ajută mistuirea, curățește stomacul. O legătură (6 tegule) cu instrucțiunea **4 cor.** franco. Nenumărate epistole de recunoștință.

Adevăratul prav de insecte cu marca „Elsa.“ Acest prav omoră insectele stricaciōșe de prin case, grădine grajduri, vii cum sînt d. e. *muscele, purecii, moliele, păduchi, stelnițele, furnicele* etc.

Prin folosirea acestui prav să cruță foarte mult și fiind efectul lui admirabil să recomandă cu totă căldura. 1 tegulă 1 cor. dacă se comandă de odată cu **Elsa-Fluid**, la din contră singur costă **5 cor.** franco.

S. D. **FELLER V. JENŐ**, farmacist în **Stubica,**

**Centrale 82. cott. Zágráb.**

**Elsa-Fluid** are mare efect la durere de cap, țiuirea urechilor, la dureri de dinți și stomac, la răni cu un cuvînt la or ce morb. —

**GEORGE KIRÁLY**, Szt.-Lőrincz (com. **Baranya**).

**Elsa-Fluidul D-tale** e un escelent medicament de casă, care zilnic ajută foarte mult la neorînduiele și schimbările vieții.

Med. Dr. **JOSIF ESTMEISTER**,  
medic **Wildenau**, posta **Aspach**, **Innkreis Tirol**.

7 (1—2)

# Moda nouă

este numele unei foi indispensabile pentru ori ce damă și a cărei lipsă s'a simțit de mult.

Conține numeroșe Gravuri de cele mai noue toalete,

Rochii, pălării, corsaje, mantile, broderii, costume de bal, de vizită, modele de toalete pentru dame, domnișore și copii,

Precum și diferiți articlii despre îmbrăcaminte, croire etc.

și frumoșe părți din literatura ușoră: *novele, poesii*: Costă pe an 12 cor. pe 1/2 an 6 cor. pe 1/4 an 3 cor.

Apare în **Bucureșii** Calea **Victoriei** Nr. 51.

Abonamentele se pot face și la

**Tipografia Seminarială din Blaș (Balázsfalva)**

Trimitîndu-se banii înainte.



## N o ũ !

### Lampă electrică de busunar

#### cu mechanism american

— indispensabilă pentru ori ce economie casnică. —

Se pöte purta și în busunar, e durabilă, comodă și corăspunđătoare.

Ca fie care e de lipsă pentru luminarea chiliei, treptelor, ambitelor și localităților laterale.

Pentru oficiali la exerciții, pădurarilor și vânătorilor pentru serviciu de noapte e tare acomodată; pentru turiști sunt indispensabile, pentru medici și moșe cu ocaziunea vizitelor de noapte. În fabrici, mori, pivnițe și depozite unde se păstrează materii explozive, sunt de mare însemnătate, pentru călători ce sosesc noaptea sunt neprețuite. Pentru economie este o bucurie. Nu sunt în urma ei picături de lumină pe padiment și covore. Pe proprietari și economi îi păzește de atacuri și foc; cu acesta te poți sui și noaptea în pod unde se păstrează nutrețul. — E sigură contra focului. Se pöte folosi de mai multe mii de ori și dacă cu timpul arde stratul, pentru 1-20 cor. subministrăm altul nou. **Prețul 4 cor.**

Cu reflector și linte măritore executată foarte fin cu 5 cor.

— Strat de rezervă corone 1-20. —

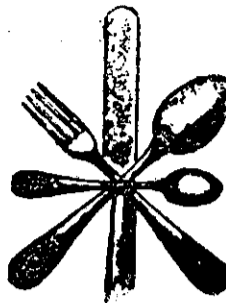
Se trimit cu rambursă de

Stabilimentul Central alui **IOSIF AUFFENBERG**  
BUDAPEST, Strada Profeta 5.

(56) 5-10

## Cumpărare ocașională!

— 32 bucăți numai 6 fl. —



În urma preamarelui deposit a unei fabrici de obiecte de metal, sum incredințat se vind marfa acesteia în prețul cu care se fac. Spedez dară, până când depositul susta, contra ramburs:

6 bucăți linguri de supă din cel mai fin argint de gloria, 6 furcuțe (furcuța într-o bucată) din cel mai fin argint de gloria, 6 cuțite din cel mai fin argint de gloria, 12 lingurițe de cafea din cel mai fin argint de gloria; 1 siliță de străcurat laptele și 1 siliță de străcurat supa.

32 bucăți cari costă numai 6 fl., toate noue și bune și frumos poleite. Acestea mai de mult au costat 25 fl.

Argintul de gloria este un metal cu totul alb, care se înlocuiesce cu cel mai scump argint, și ca unul fie-care să fie convins despre adevăr, mă oblig a remite banii numai de cât dacă marfa nu ar conveni.

Garnitura e cel mai potrivit dar de cununie, și nu trebuie să lipsescă din nici o casă.

Singurul expeditor este:

**Iosif Auffenberg's Centrale**  
Budapesta VI., Strada Profeta 5.

Comandele se trimit spedând banii înainte sau contra ramburs.

57 5-10



(44) 11-20

8 zile se lasă spre probă.

Numai 2-75 fl

Să trimită cu rambursă ori anticipându-se prețul.

Un escelent ceas de busunar Remontoir, de nichel sistem „Patent Roskopf.“ Se vind cu garanță de 3 ani. — Se dă gratis și o frumoasă catenă aurită și alte articole de reclam.

Celor ce nu le convine li se retrimite banii.

**M. I. HOLZER**

mare deposit de ceasuri și juvaere.

(Austria) **Krakovia** Dietelgasse 66.

Liferantul oficialilor de stat.

Prețcuranturi se trimit la cerere gratis și franco.

Se caută agenți.

— Anunțul se pöte reproduce. —

## Banca de asigurare

# „TRANSILVANIA“

— întemeiată la anul 1868 —

în Sibiu, strada Cisnădiei nrul 5 (edificiile proprii), asigură în cele mai avantajoase condiții:

contra pericolului de incendiu și exploziune, edificiilor de ori ce fel, mărfuri, mobile, vite și produse economice etc.

— asupra vieții omului —

în toate combinațiile, capitale pentru cazul morții, asigurări de zestre, de copii, rente, pe viață etc. etc.

**Asigurări populare fără oerocetare medicală.**

Asigurări pe spese de înmormântare cu solvirea imediată a capitalului scadent.

Fonduri de rezervă și de garanție specială,

cu finea anului 1900: **1,303.572 cor. 15 bani.**

Valori asigurate contra incendiului:

**72,420.299 corone.**

Cașitale asigurate asupra vieții:

**9,248.543 corone.**

Pentru despăgubiri de incendii 3,003 550 c. pentru capitale asigurate pe viață 2,738.793 c.

Oferte și ori ce informațiuni se pot primi de la:

**Direcțiune în Sibiu, str. Cisnădiei nr. 5, et. I., curtea I.,** precum și de la subagenții din toate comunele mai mari.

**Agenturi principale:**

în Arad, Brașov, Cașovia, Cluș, Timișora și Făgăraș.

(5) 51-52